

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mirosława Polak - Pawlaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014r. w Legnicy

sprawy z powództwa J. S. (1) i M. S. (1)

przeciwko J. S. (2) i M. S. (2)

o rozwiązanie umowy dożywocia

- I. **oddala powództwo powoda J. S. (1) wobec pozwanych w całości,**
- II. **umarza postępowanie w części dotyczącej żądania powódki M. S. (1),**
- III. **nie obciąża powodów opłatą sądową od oddalonego powództwa,**
- IV. **koszty zastępstwa procesowego między stronami wzajemnie znosi.**

Sygn. akt IC 7/13

UZASADNIENIE

Powodowie M. S. (1) i J. S. (1) w pozwie skierowanym przeciwko M. S. (2) i J. S. (2) domagali się rozwiązania umowy dożywocia zawartej między stronami w dniu 10 czerwca 2010 roku i zasądzenia od pozwanych na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu swego stanowiska powodowie podnieśli, że zawarli z pozwanymi – synem i synową umowę dożywocia mocą której przenieśli na pozwanych własność nieruchomości w zamian za dożywotnie utrzymanie, pomoc i opiekę, a pozwani odmówili im pomocy zmuszając by powodowie zwrócili się o pomoc do osób trzecich i obecnie powodom pomagają obce osoby.

Pozwani M. S. (2) i J. S. (2) nie uznali żądania pozwu, wnieśli o oddalenie powództwa zarzucając, że nie zaszły przesłanki rozwiązania dożywocia, albowiem pozwani nigdy nie zachowali się wobec powodów w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, nigdy nie zostawili powodów w potrzebie i nie odmówili im pomocy.

Sąd ustalił:

W dniu 10 czerwca 2010 roku pomiędzy stronami została zawarta umowa dożywocia, mocą której powodowie przenieśli na pozwanych własność zabudowanej nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 54 a 49 m² położonej w Ł. gmina Z. dla której Sąd Rejonowy w Złotoryi prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), a pozwani w zamian za to zobowiązali się zapewnić powodom dożywotnie utrzymanie polegające na przyjęciu ich jako domowników, dostarczaniu im wyżywienia, ubrania, mieszkania, światła, opału, zapewnienia im odpowiedniej

pomocy i pielęgnowania w chorobie oraz sprawieniu im na własny koszt pogrzebu odpowiadającego miejscowym obyczajom. Wartość nieruchomości będącej przedmiotem dożywocia strony ustaliły na 170.000 zł.

(dowód: akt notarialny k. 6-7, odpis księgi wieczystej k. 9-11)

Powodowie mieszkali w Ł., a pozwani w T., tj. w odległości około 25 km od siebie. Po zawarciu umowy dożywocia ta sytuacja trwała nadal. Pozwani regularnie raz na tydzień albo co dwa tygodnie przyjeżdżali do powodów i pomagali im w codziennych sprawach. Pozwana M. S. (2) wykonywała typowe prace w gospodarstwie domowych i prace pielęgnacyjne wobec M. S. (1), natomiast pozwany J. S. (2) pomagał w pracach w obejściu. Gdy powód miał wypadek samochodem pozwani pomogli mu nabyć samochód, by miał czym wozić płody rolne na targ. Taka sytuacja pozytywnych relacji i pomocy pozwanych dla powodów trwała do połowy 2012 roku.

(dowód: zeznania pozwanych i świadków A. S. (1),

C. S., J. N., R.

M., J. M., M. K.,

W. I., częściowo zeznania powoda)

W czerwcu 2012 roku powód odwiedził pozwanego z okazji jego urodzin, po tej dacie relacje stron uległy drastycznemu pogorszeniu. Powodowie przestali wpuszczać pozwanych do swego domu, zerwali z nimi wszelki kontakt. Stan zdrowia powodów w tym okresie czasu systematycznie się pogarszał. Korzystali oni z pomocy sąsiadów i córki W. I. w sprawach życia codziennego.

(dowód: zeznania stron i świadków B. K., R.

M., J. M., M. K.,

W. I., H. I., A. S. (1),

C. S., A. S. (2), J.

N., dokumenty lekarskie k. 53-59, 93-94, 111, 205)

Powodowie podjęli starania w kierunku odwołania darowizn dokonanych wcześniej dla pozwanych, lecz ich żądanie oddalono. Wobec przegrania sprawy powodowie zostali obciążeni kosztami na rzecz pozwanych. Pozwani egzekwują należności z tego tytułu.

(dowód; akta Sądu Okręgowego w Legnicy sygn. IC 232/12,

zeznania stron)

Jesienią 2013 roku zdiagnozowano u powódki M. S. (1) chorobę nowotworową i była ona w związku z chorobą hospitalizowana. Siostra pozwanego W. I. nie powiadomiła brata o chorobie matki ani o zaawansowaniu jej choroby. Pozwani nie byli upoważnieni do uzyskiwania informacji o stanie zdrowia M. S. (1). Pozwany nie pożegnał się z matką przed jej śmiercią. Wiadomość o śmierci J. S. (2) otrzymał w przeddzień pogrzebu matki od szwagra. M. S. (1) zmarła 19 marca 2014 roku w Ż.. Organizacją pogrzebu zajęła się córka powodów ze swoim mężem. Pozwani nie uczestniczyli w organizacji pogrzebu.

(dowód: zeznania pozwanych i świadka W. I., akt

zgonu k. 124)

Sąd uznał:

Żądanie powoda J. S. (1) nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 913 § 1 k.c. jeżeli z jakichkolwiek powodów wytworzą się między dożywotnikiem a zobowiązanym takie stosunki, że nie można wymagać od stron, żeby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności, sąd na żądanie jednej z nich zamieni wszystkie lub niektóre uprawnienia objęte treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę odpowiadającą wartości tych uprawnień.

Przepis § 2 tego artykułu przewiduje, że w „wypadkach wyjątkowych” sąd może, na żądanie zobowiązanego lub dożywotnika, jeżeli dożywotnik jest zbywcą nieruchomości, rozwiązać umowę o dożywocie.

Wypadek wyjątkowy skutkujący rozwiązaniem umowy dożywocia zachodzi wówczas, gdy dochodzi do krzywdzenia dożywotnika z powodu złej woli kontrahenta – nabywcy nieruchomości. Nie jest wystarczającym ustaleniem, że stan stosunków między stronami umowy dożywocia jest taki, jaki przewidziano w art. 913 § 1 dla zmiany dożywocia na rentę - z uwagi na wyjątkowy charakter tej instytucji.

Stosownie do ustaleń Sądu od czerwca 2012 roku stan relacji między stronami jest tego rodzaju, że nie można wymagać od nich, aby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności. Wyniki postępowania dowodowego, w szczególności przesłuchanie świadków i stron wskazuje jednoznacznie, że pozwani od połowy 2012 roku nie wywiązują się wobec powodów z zawartej umowy oraz, że powodowie, wskutek jednostronnej decyzji, zerwali z nimi wszelkie kontakty i zaczęli korzystać z pomocy innych osób. Równocześnie wyniki postępowania dowodowego nie dały Sądowi podstaw do uznania, że przyczyną takiego stanu rzeczy było negatywne nastawienie pozwanych do dożywotników. Wszystkie przesłuchane osoby potwierdziły, że do pewnego momentu pozwani pomagali powodom, utrzymywali z nimi stały kontakt i powodowie nie narzekali na opiekę. Zmiana sytuacji nastąpiła po czerwcu 2012 roku i pozwani upatrują jej przyczyn w ingerencji innych osób we wzajemne relacje stron. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie pozwoliło Sądowi na ustalenie innych przyczyn niż wskazane przez pozwanych, albowiem powodowie na żadną konkretną przyczynę się nie powołali. Podnieśli jedynie i wykazali ponad wszelką wątpliwość, że M. S. (2) i J. S. (2) nie realizują obowiązków wynikających z zawartej między stronami umowy oraz, że obecnie stan relacji stron uniemożliwia jej dalszą realizację na dotychczasowych warunkach. Również w sytuacji śmierci powódki M. S. (1) okazało się, że pozwani nie wywiązali się z warunku umowy dotyczącego sprawienia jej pogrzebu. Nie było to jednak – w ocenie Sądu - wynikiem ich złej woli, lecz wypadkową stanu wzajemnych relacji, a właściwie ich braku – z przyczyn niezależnych od pozwanych.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że wystąpiły warunki określone w art. 913 § 1 do zmiany dożywocia na rentę. Takie żądanie nie było jednak przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie.

Roszczenia z art. 913 § 1 i 2 k.c. są roszczeniami wzajemnie się wykluczającymi i wybór między nimi należy do dożywotnika. Gdyby jednak interes dożywotnika mógł zostać zaspokojony poprzez dożywotnią rentę, to roszczenie o rozwiązanie umowy dożywocia podlegałoby oddaleniu.

Istota sporu sprowadzała się zatem do ustalenia, czy w sytuacji stron zaistniał wypadek wyjątkowy, oznaczający że zachowanie zobowiązanego wobec dożywotnika jest szczególnie naganne, a przewidziana w art. 913 § 1 k.c. zmiana dożywocia na rentę nie może przynieść zadowalającego rezultatu.

W ocenie Sądu taka sytuacja nie zachodzi. Przeprowadzone postępowanie nie pozwoliło na ustalenie, że istnieją okoliczności świadczące o konieczności rozwiązania umowy dożywocia i tym samym, że nastąpił wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 913 § 2 k.c. Sąd nie znalazł podstaw do uznania, że zły stan stosunków między stronami nastąpił wyłącznie z przyczyn leżących po stronie zobowiązanych, a rozważania nad przyczyną braku właściwych relacji prowadzą do wniosku, że został on w dużej mierze wywołany przez dożywotnika, który uniemożliwia synowi wywiązywanie się z obowiązku opieki wobec jednostronnej decyzji o zerwaniu wszelkich relacji. W takiej sytuacji rozwiązanie umowy dożywocia, wobec nie spełnienia przesłanek z art. 913 § 2 k.c. nie było możliwe.

Tym samym żądanie J. S. (1) wobec pozwanych podlegało oddaleniu jako bezpodstawne.

Ze względu na to, że powódka M. S. (1) zmarła w toku postępowania, żądanie rozwiązania umowy dożywocia względem niej stało się bezprzedmiotowe. Z tych powodów wydanie wyroku stało się wobec M. S. (1) zbędne, a zatem postępowanie w tej części podlegało umorzeniu z mocy art. 355 § 1 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach wynika z treści art. 102 k.p.c.

Z uwagi na wiek, stan zdrowia i sytuację materialną powoda Sąd uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek do odstąpienia od obciążenia go kosztami na rzecz pozwanych.